

N:o 110.

Af Herr **Rydén**, om anslag till järnvägsmännens helnykterhetsförbund.

Vid de svenska järnvägarna har under ett antal år en synnerligen stor och gagnelig verksamhet utöfvats af »Järnvägsmännens helnykterhetsförbund». Detta angifver sin uppgift vara »att med uteslutande af alla rent religiösa och politiska partifrågor bland Sveriges järnvägsfolk verka för absolut nykterhet samt att sammanföra och sammanhålla dem, som äro villiga härtill, vid så väl statens som enskilda järnvägar». Förbundet har arbetat genom spridandet af lämplig nykterhetslitteratur, genom föreläsningar och missionerande föredrag o. s. v. och har kunnat glädja sig åt alltjämt stegrad anslutning bland järnvägspersonalen. Såsom af närslutna statistik (Bil. 1) framgår, utgjorde medlemsantalet år 1908 4,403 mot 4,003 år 1907. Medlemmarna tillhörde nästan alla tjänstemannagrader utom de högre befälsgraderna, ehuru det ojämförligt största antalet kommer på de tjänstemannagrader, på hvars personliga påpasslighet och skötsamhet den resande allmänhetens trygghet ytterst beror. Sålunda voro sistlidna år 8 öfverbanmästare, 89 banmästare, 756 banvakter, 323 lokomotivmän, 4 bangårdsmästare, 20 tågmästare, 166 konduktörer, 53 packmästare, 138 kontorsbiträden vid trafikafdelningen, 149 stationsförmän, 1,276 stationskarlar, 110 bromsare o. s. v. anslutna till förbundet.

Förbundets allmännyttiga verksamhet har ock erkänts af olika järnvägsstyrelser. Kungl. järnvägsstyrelsen har under flera år på Kungl. Maj:ts

bemyndigande anslagit 300 kronor till förbundet och svenska järnvägsföreningen 500 kronor. Dessutom ha flera enskilda järnvägar anslagit penningmedel till olika afdelningar af förbundet för bedrivande af nykterhetsarbete bland vederbörande järnvägars egen personal. Medlemmarne af förbundet ha hvardera erlagt en årsafgift af en krona. Och med dessa medel har man bestridt omkostnaderna för förbundets upplysnings- och missioneringsverksamhet.

Behofvet af ökad upplysningsarbete har emellertid alltmera stegrats. Och förbundet har sett sig om efter utvägar att möta detta behof. År 1905 ingick dess styrelse till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan att af det anslag, som af 1905 års lagtima Riksdag beslutats skola utgå till befrämjande af nykterhetsrörelsen i Sverige, erhålla understöd med belopp, som af Kungl. Maj:t kunde finnas skäligt. Frågan föredrogs inför Kungl. Maj:t den 22 december samma år och fann därvid Kungl. Maj:t framställningen »icke för närvarande» föranleda till någon åtgärd, beroende naturligtvis därpå, att ännu inga medel af den så kallade brännvinsprocenten blifvit tillgängliga.

Förbundet tänkte sig därefter att, efter mönster af de så kallade väl-görenhetsmärkena, genom förbundsmedlemmar försälja 200,000 agitationsmärken. Medlen skulle användas till missionering för nykterhetssaken bland järnvägspersonalen. Styrelsen ingick därför till kungl. järnvägsstyrelsen med begäran om tillstånd att å tjänstebref, vagnslistor, frakt- och ilgods-förteckningar m. m. anbringa dylika märken. Svaret härå blef emellertid nekande. Sedan tiden så framskridit, att de medel, som enligt 25 § i kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin skulle afsättas för att användas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, nu finnas tillgängliga, ingick styrelsen för järnvägsmännens helnykterhetsförbund under år 1908 ånyo med underdånig anhållan till Kungl. Maj:t att af den procent af brännvinsmedlen, som enligt Riksdagens beslut skall användas för nykterhetsarbetets främjande, erhålla ett belopp af 2,000 kronor.

I en särskild promemoria angaf den sina planer och afsikter sålunda:

»Hvarje medlem i förbundet betalar till detsamma en afgift af *en krona* per år. Sedan administrationskostnaderna bestridts af dessa afgifter, öfverföres resten till missionsfonden, hvars enda inkomst dessutom är de bidrag vi erhållit af kungl. järnvägsstyrelsen, stort 300 kronor och af svenska järnvägsföreningen 500 kronor.

Dessa medel ha användts på så sätt, att de dels fördelats som missions-

bidrag åt de afdelningar, som kunnat anordna föredrag och föreläsningar öfver nykterhetsaken, och dels har förbundet under år 1908 utsändt en föredragshållare, som i Norrland på de platser, där större antal järnvägsmän är bosatt, hållit nykterhetsföredrag och bildat afdelningar af vårt förbund.

De medel som stå oss till buds äro emellertid så ringa, att något verkligt praktiskt nykterhetsarbete bland de så vidt spridda järnvägsmännen icke så som önskligt varit kunnat bedrifvas.

Om vår underdåniga anhållan kan vinna Eders Kungl. Maj:ts bifall, ha vi tänkt använda det sökta beloppet på följande sätt:

1. Anordnandet af föredrag och föreläsningar i nykterhetsspörsmålet af praktiskt-vetenskapligt utbildade personer å alla platser, där så stort antal järnvägsmän är bosatt eller lätt kan komma tillsammans, att tillräckligt åhörareantal kan paräknas.

2. Att anskaffa och bland järnvägspersonalen gratis utdela populärt-vetenskapliga skrifter i nykterhetsfrågan, särskildt sådana, som påvisa faran af alkoholmissbruk för järnvägsmän.

3. Att till billigast möjliga pris tillhandahålla annan god litteratur åt dem af järnvägsmännen, som äro bosatta så aflägsset från bibliotek och föreläsningföreningar, att de icke kunna med fördel begagna sig häraf.

4. Att på alla platser där det låter sig göra bilda nya afdelningar af järnvägsmännens helykterhetsförbund, och på så sätt intressera allt flera järnvägsmän för helykterhetsidéns välsignelserika verksamhet.»

Som bilaga 2 bifogas en genom ifrågavarande förbund bekommen redogörelse för hvad man i utlandet gjort för befrämjande af nykterheten bland järnvägsmännen.

Då i detta års statsverksproposition ingen framställning, som tillmötesgår denna anhållan, förekommer, och då den verksamhet, som järnvägsmännens helykterhetsförbund bedrifver, är för ej blott ifrågavarande personal utan för hela den svenska allmänheten af synnerlig betydelse, har jag genom denna motion velat bereda Riksdagen möjlighet att, oberoende af en eventuell framställning från Kungl. Maj:t, tillmötesgå ett behjärtansvärdt och samhällsnyttigt önskemål.

På grund af det ofvan anförda, hemställer jag vördsamt,

att Riksdagen ville besluta att af de medel, som enligt 25 § i kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin skola afsättas för att användas till främjande af nykterhet och motarbetande

af dryckenskapens följder, och under de villkor, som Kungl. Maj:t kan finna nödigt föreskrifva, anvisa dels 2,000 kronor att under år 1909, dels ock 2,000 kronor att under år 1910 utgå till järnvägsmännens helnykterhetsförbund.

Stockholm den 26 januari 1909.

Värner Rydén.

Bilaga 1.

Statistik öfver järnvägsmännens helykterhetsförbund
arbetsåret 1907—1908.

Medlemsantal i afdelningarnas nummerföljd år 1907—1908.

N:o	Afdelningen	Medlemmar		N:o	Afdelningen	Medlemmar	
		1907	1908			1907	1908
1	Göteborg	328	330	44	Eksjö	23	28
2	Borås	54	70	45	Uppsala	43	50
3	Flen	6	6	46	Törnåkra	10	10
4	Nyköping	31	34	47	Stockholm Ö	85	50
5	Eskilstuna	49	61	48	Växjö	35	43
6	Stockholm C	91	126	49	Gellivare	59	27
7	Malmö	128	184	50	Åmål	28	11
8	Orsa	29	25	51	Tingsryd	11	11
9	Kristinehamn	103	93	52	Ärvika	32	31
10	Skara	74	87	53	Västerås	108	107
11	Falköping	119	163	54	Boden	66	—
12	Luleå	8	56	55	Lund	19	20
13	Halmstad	65	59	56	Vänersborg	48	39
14	Helsingborg	100	92	57	Mellansel	48	49
15	Bollnäs	66	82	58	Ånge	30	21
16	Katrineholm	55	58	59	Sundsvall	19	26
17	Bäckeфорs	29	24	60	Vadstena	—	—
18	Tranås	75	51	61	Laxå	46	60
19	Alfvesta	28	24	62	Ockelbo	49	39
20	Karlshamn	19	21	63	Eslöf	31	29
21	Ystad	89	96	64	Hörnsjö	13	—
22	Gislarbo	8	7	65	Ljusdal	24	29
23	Vernamo	13	20	66	Hultsfred	9	—
24	Hallsberg	38	49	67	Trehörningsjö	21	17
25	Karlstad	69	—	68	Sköfde	22	—
26	Sala-Hedesunda	25	35	69	Västervik	63	72
27	Nässjö	47	47	70	Markaryd	—	—
28	Kil	32	15	71	Karlskrona	23	11
29	Kiruna	56	53	72	Sollefteå	44	48
30	Södertälje	19	23	73	Ludvika	11	—
31	Hessleholm	38	48	74	Hudiksvall	—	—
32	Söderhamn	30	31	75	Kristianstad	25	37
33	Storvik	37	40	76	Falkenberg	14	13
34	Falun	55	48	77	Bräcke	26	36
35	Gefle	129	130	78	Kalmar	26	46
37	Kopparberg	31	24	79	Jönköping	59	64
38	Örebro	27	44	80	Storlien	—	—
39	Filipstad	20	—	81	Trelleborg	25	21
40	Pålsboda	30	24	82	Vännäs	43	22
41	Elmhult	18	15	83	Grängesberg	10	—
42	Krylbo	45	32	84	Tingsdal	10	10
43	Varberg	—	—	85	Billesholms Grufva	11	—

N:o	Afdelningen	Medlemmar		N:o	Afdelningen	Medlemmar	
		1907	1908			1907	1908
86	Jörn	21	30	97	Säfsjö	$\frac{1}{9}$ 07	26
87	Nora	37	—	98	Engelholm	$\frac{10}{11}$ 07	20
88	Wreta Kloster	21	14	99	Norrälje	$\frac{1}{3}$ 08	39
89	Hvetlanda	23	22	100	Sundbyberg	—	10
90	Mellerud	10	21	101	Wislanda	$\frac{26}{1}$ 08	15
91	Emmaboda	17	35	102	Frövi	$\frac{1}{7}$ 07	24
92	Killeberg	15	15	103	Kisa	$\frac{16}{2}$ 08	32
93	Ljungby	14	21	104	Östersund	$\frac{12}{2}$ 08	55
	Nya afdelningar.			105	Hernösand	$\frac{15}{3}$ 08	25
36	Norrköping	$\frac{21}{2}$ 08	33	106	Lakaträsk	$\frac{27}{3}$ 08	13
94	Finspång	$\frac{1}{7}$ 07	11	107	Landskrona	—	—
95	Lamhult	$\frac{13}{3}$ 07	21	108	Nattavaara	$\frac{21}{6}$ 08	13
96	Avesta	$\frac{25}{3}$ 07	31				
					Summa	3,688	4,027

Medlemsantal inom respektive distrikt enligt distriktsindelningen år 1907—1908.

N:o		Medlemmar		N:o		Medlemmar	
		1907	1908			1907	1908
	I Distriktet.				IV Distriktet.		
1	Göteborg	328	330	19	Alfvesta	28	24
2	Borås	54	70	20	Karlshamn	19	21
10	Skara	74	87	27	Nässjö	47	47
11	Falköping	119	163	41	Elmhult	18	15
17	Bäckefors	29	24	44	Eksjö	23	26
56	Vänern	48	39	46	Törnåker	10	10
68	Sköfde	22	—	48	Växjö	35	43
90	Mellerud	10	21	51	Tingsryd	11	11
		684	734	66	Hultsfred	9	—
	II Distriktet.			71	Karlskrona	23	11
13	Halmstad	65	59	78	Kalmar	26	46
23	Vernamo	13	20	84	Tingsdal	10	10
76	Falkenberg	14	13	89	Hvetlanda	23	22
93	Ljungby	14	21	91	Emmaboda	17	35
		106	113	95	Lamhult	11	21
	III Distriktet.			97	Säfsjö	12	26
7	Malnö	128	184	101	Vislanda	12	15
14	Helsingborg	100	92			334	383
21	Ystad	89	96		V Distriktet.		
31	Hessleholm	38	48	16	Katrineholm	55	58
55	Lund	19	20	18	Tranås	75	51
63	Eslöv	31	29	36	Norrköping	—	33
75	Kristianstad	25	37	69	Västervik	63	72
81	Trelleborg	25	21	79	Jönköping	59	64
95	Billesholms Grufva	11	—	88	Vreta kloster	21	14
92	Killeberg	15	15	94	Finspong	17	11
98	Engelholm	—	20	103	Kisa	—	32
107	Landskrona	—	—			290	335
		481	562				

N:o		Medlemmar		N:o		Medlemmar	
		1907	1908			1907	1908
VI-Distriktet.							
9	Kristinehamn	103	93	33	Storvik	37	40
24	Hallsberg	38	49	34	Falun	55	48
25	Karlstad	69	—	62	Ockelbo	49	39
28	Kil	32	15	65	Ljusdal	24	29
38	Örebro	27	44	IX Distriktet.			
37	Kopparberg	31	24	290 294			
39	Filipstad	20	—	58	Ånge	30	21
40	Pålsboda	30	24	59	Sundsvall	19	25
50	Ämäl	28	11	67	Trehörningsjö	21	17
52	Ärvika	32	31	77	Bräcke	26	36
61	Laxå	46	60	104	Östersund	—	55
73	Ludvika	11	—	96 154			
83	Grängesberg	16	—	X Distriktet.			
87	Nora	37	—	57	Mellansel	48	49
96	Avesta	21	31	64	Hörnsjö	13	—
102	Frövi	—	24	72	Sollefteå	44	48
		541	406	82	Vännäs	43	22
VII Distriktet.							
3	Flen	6	6	86	Jörn	21	30
4	Oxelösund	31	34	105	Härnösand	—	25
5	Eskilstuna	49	61	169 174			
6	Stockholm C	91	126	XI Distriktet.			
22	Gislarbo	8	7	12	Luleå	8	56
26	Sala-Hedesunda	25	35	54	Boden	66	—
30	Södertälje	19	23	106	Lakaträsk	—	13
35	Gäffe	129	130	108	Nattavaara	—	13
42	Krylbo	45	32	74 82			
45	Uppsala	43	50	XII Distriktet.			
47	Stockholm Ö	85	50	29	Kiruna	56	53
53	Västerås	106	107	49	Gellivare	59	27
99	Norrtälje	—	39	115 80			
100	Sundbyberg	—	10	XIII Distriktet.			
		629	710	Gottland			
VIII Distriktet.							
8	Orsa	29	25	Aktiva medlemmar			
15	Bollnäs	66	82	3,888 4,027			
32	Söderhamn	30	31	Passiva			
		30	31	315 376			
Summa						4 003	4,403

Antal medlemmar inom respektive befattningsgrupper år 1907—1908.

	Medlemmar			Medlemmar	
	1907	1908		1907	1908
Banafdelningen.			Trafikafdelningen.		
Baningeniörer	1		Stationsinspektorer		16
Bokhållare	7		Stationskrifvare		36
Öfverbanmästare	8		Stationsmästare		112
Banmästare	89		Bangårdsmästare		4
Kontorsbiträden	3		Tågmästare		20
Banvakter	756		Konduktörer		166
Banarbetare	42		Packmästare		53
		906	Kontorsbiträden		138
Maskinafdelningen.			Stationsförmän		149
Lokmästare	9		Portvakter		3
Lokförare	124		Stationskarlar		1,276
Lokeldare	188		Bromsare		110
Lokputsare	126		Notisbud		29
Motorvagnsförare	4				2,112
Vagnmästare	6		Byråafdelningen.		
Vagnförmän	29		Byråassistenter		1
Vagnstillsyningsmän	22		Kamrerare		2
Vagnsmörjare	69		Ingenjörer		2
Vagnputsare	97		Kontorskrifvare		4
Förrådsförmän	16		Byråvaktmästare		4
Förrådsarbetare	10				13
Verkstadsarbetare	288		Ombudsman för sv. järnvägs-		
Kranmaskinister	7		mannaförbundet		1
		995			
			Summa	3,688	4,027

Bilaga. 2.

Hvad utlandet gjort för nykterhetssaken bland järnvägsmännen.

Danmark. (Förbundet räknar 450 medlemmar.) Förbundet erhåller 200 kronor årligen från statsbanorna. Riksdagen 1908 beviljade 25,000 kronor till förbättrande af personalens välbefinnande: 1) Uppehållslokaler; 2) Badrum; 3) Tillhandahållande af förfrisknings- och näringsmedel. Angående den senare punkten har den af Riksdagen tillsatta »välfärds-kommittén» föreslagit »en *betydlig* prisnedsättning å de allmänast förekommande alkoholfria dryckerna, och bör denna nedsättning vara *så betydlig* att besparingen för personalen vid njutningen af dessa framför alkoholfria drycker blifver mycket i ögonen fallande.»

Vid anställning vid trafiken ha, vid annars lika förhållande, absolutister företräde. Förbundets bref befordras som tjänstesak.

Norge. (Förbundet räknar 400 medlemmar.) Af järnvägsstyrelsen erhålles 300 kronor årligen hvarjämte förbundets styrelse erhåller 16 extra permissionsdagar att verka för förbundet. Bref befordras som tjänstesak.

Finland. (Förbundet räknar 1,000 medlemmar.) Förbundet erhåller 1,300 mark af järnvägsstyrelsen och 1907 erhöi förbundets ordförande ett stipendium på 800 mark för att i utlandet studera nykterhetsrestauranger för järnvägsmän. Järnvägsförvaltningen har bekostat en upplaga af 8,500 ex. af en nykterhetskrift. Förbundet har ett nykterhetsbibliotek om 400 band till ett värde af 800 mark.

Schweiz. (Förbundet räknar 500 medlemmar). Från olika järnvägar erhålles 1,100 francs årligen. Alkoholfria drycker och mat tillhandahålles vid de flesta stationer till ett mycket billigt pris.

Förbundet i **Sverige** räknar 4,500 medlemmar och af kungl. järnvägsstyrelsen erhålles 300 kronor årligen samt af svenska järnvägsföreningen 500 kronor årligen. Dessutom erhåller några afdelningar af förbundet extra bidrag af respektive järnvägar, men skola dessa medel användas för nykterhetsarbetet bland personalen vid dessa järnvägar och kommer icke förbundet till godo.
